

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 Α Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ

Ἀγαπητοί, μὴ γινώμεθα τῶν ἀλόγων
θηριωδέστεροι.

Ἐκείνοις πάντα κοινὰ καὶ οὐδὲν τοῦ ἄλλου πλεόν
ἔχει·

σὺ δὲ ἄνθρωπος ὢν, θηρίου γίνῃ χαλεπώτερος,

μυρίων πενήτων τροφᾶς μῆ κατακλείων οἰκία.

Καίτοι γε οὐχ ἡ φύσις ἡμῶν μόνη κοινή,
ἀλλὰ καὶ ἕτερα πλείονα·

οὐρανὸς κοινὸς καὶ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ἀστέρες
καὶ ἀῆρ καὶ θάλασσα καὶ γῆ καὶ ζωὴ καὶ τελευτὴ
καὶ γῆρας καὶ νόσος καὶ ὑγεία καὶ χρεία τροφῆς
καὶ ἐνδυμάτων.

Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον

τοὺς ἐν τοσοῦτοις κοινωνοῦντας ἀλλήλοις
ἐν τοῖς χρήμασιν οὕτως εἶναι πλεονέκτας,
καὶ τὴν αὐτὴν μὴ διατηρεῖν ἰσωνομίαν;

Ὁ γὰρ θάνατος τῆς μὲν ἀπολαύσεως ἀπάγει,
πρὸς δὲ τὰς εὐθύνας ἄγει.

Ἴν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται,

πολλῇ χρησώμεθα τῇ ἐλεημοσύνῃ.

Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν,

ἢ καὶ ἐξαιρήσεται ἡμᾶς τῆς τιμωρίας.

Τὰ περιττὰ δὴ ποιήσωμεν χρήσιμα,

τὸν πολὺν προέμενοι πλοῦτον,

καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως,

κἂν μυρία ὦμεν πεπλημμεληκότες,

ὁ Θεὸς μεταδώσει συγγνώμης ἡμῶν.

Ἀγαπητοί, ἀς μὴ γίνουμε ἀγριότεροι ἀπὸ τα ζῶα.

Σ' ἐκεῖνα ὅλα εἶναι κοινὰ καὶ κανένα δὲν ἔχει
περισσότερα ἀπὸ τα ἄλλα·

ἐσύ ὅμως ἀν καὶ εἶσαι ἄνθρωπος, γίνεσαι πιο
ἀσπλαχνος ἀπὸ τα θηρία,

κλείνοντας ἐρμητικά σε ἓνα σπίτι ὅσα τρόφιμα
θα ἀρκούσαν γιὰ να θρέψουν ἀμέτρητους
φτωχοὺς.

Καὶ βέβαια, δὲν εἶναι μόνο ἡ φύση μας κοινή,
ἀλλὰ καὶ ἄλλα περισσότερα·

κοινὸς εἶναι ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη
καὶ τα ἀστέρια καὶ ὁ ἀέρας καὶ ἡ θάλασσα καὶ ἡ
γῆ καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος καὶ τα γηρατεῖα καὶ
οἱ ἀρρώστιες καὶ ἡ υγεία καὶ ἡ ἀνάγκη τροφῆς
καὶ ρούχων.

Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι παράλογο

αὐτοὶ που μοιράζονται τόσα πολλὰ μεταξὺ τους
στα χρήματα να εἶναι τόσο πλεονέκτες,
καὶ να μὴ διατηροῦν τὴν ἴδια ἰσωνομία;

Γιὰτί ὁ θάνατος ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἀπόλαυση
καὶ οδηγεῖ στὴν τιμωρία.

Γιὰ να μὴ γίνῃ κάτι τέτοιο,

ἀς ἐφαρμόσουμε τὴν ἐλεημοσύνη.

Γιὰτί αὐτὴ εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν,

ἡ ὁποία θα μας ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν τιμωρία.

Ἀς κάνουμε τα περιττὰ χρήσιμα,

ἀφοῦ παραμερίσουμε τὸν πολὺ πλοῦτο,

καὶ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως,

ἀκόμη κι ἀν ἔχουμε διαπράξῃ πολλὰ
παραπτώματα

ὁ Θεὸς θα μας συγχωρήσει.

Ἰ. Χρυσόστομος, Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Προφήτου (διασκευή) / πηγή : ἐλληνικὸς πολιτισμὸς

B1 ἀγω: οδηγῶ, μεταφέρω

Ἀρχαία - Νέα Ἑλληνικά / Ἀπλά

αγῶνας: α) πάλη, μάχη : "ὁ αγῶνας τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ ἀπέναντι στὸν εἰσβολέα ἦταν ἀνίσος "

β) σωματικὸς ἢ πνευματικὸς συναγωνισμὸς: "αγῶνας ποδοσφαίρου", "πανευρωπαϊκοὶ αγῶνες"

αγωγός : αὐτὸς που οδηγεῖ, που μεταφέρει ἢ μεταβιβάζει κάτι : "αγωγὸς ομβρίων ὑδάτων"

αγώγιμος : ὁ εὐκόλος στὴ μεταφορὰ : "αγώγιμο φορτίο"

αγωγή : ἡ ἀνατροφή: "ἔχει ἄλλη ἀγωγή ἀπὸ το σπίτι του"

αγωνίζομαι : καταβάλλω μεγάλη προσπάθεια γιὰ να πετύχω κάτι, κοπιᾶζω: "αγωνίστηκε πολὺ
σκληρὰ στὴ ζωὴ του γιὰ να φτάσει ἐδῶ που ἔφτασε ." / συμμετέχω σε ὀρισμένο αγώνισμα

αγωνία: ψυχικὴ ἀνησυχία, ἀγχος, κόπος : "ἐπιθανάτια ἀγωνία"

αγώνισμα : ἀθλητικὸς αγῶνας, ἀθλημα

αγέλη : α) τὸ κοπάδι τῶν ζῶων: "αγέλη λύκων " β) πλῆθος ἀτόμων που ἐνεργοῦν ὅπως ἡ ἀγέλη τῶν
ζῶων

αγελάδα: κατοικίδιο θηλαστικό, το θηλυκό βόδι
αγελαιός : αυτός που ανήκει στην αγέλη. Μεταφορικά : ο χυδαίος : "αγελαιά συμπεριφορά"
άγημα: τμήμα στρατού : "στρατιωτικό άγημα κατέθεσε στεφάνι "

Σύνθετα

ανταγωνιστής : αυτός που ανταγωνίζεται κάποιον : "η επιχείρηση δεν πήγε καλά, υπήρχαν πολλοί ανταγωνιστές σε αυτό τον τομέα."

διάγω : περνώ η ζωή μου σύμφωνα με κάποιον τρόπο : "διάγει ανήθικο βίο "

εισάγω: α) οδηγώ κάποιον μέσα : "τον εισήγαγε στην αίθουσα του θρόνου " β) φέρνω κάτι από άλλη χώρα: "εισάγονται συνεχώς νέα προϊόντα από τη Γερμανία."

γ) παρουσιάζω κάτι προς συζήτηση : " εισήγαγε στη Βουλή το νέο νομοσχέδιο " δ) γίνομαι αποδεκτός ύστερα από κάποια διαδικασία: " με την βαθμολογία αυτή εισάγεται στην ιατρική σχολή "

εισακτέος: αυτός που πρέπει να εισαχθεί κάπου:" ο αριθμός των εισακτέων σε αυτήν τη σχολή είναι πολύ περιορισμένος "

εξάγω : α) βγάζω κάτι στο εξωτερικό : " αυτά είναι τα προϊόντα που εξάγει η χώρα μας "β) καταλήγω στο συμπέρασμα : " από τη συζήτηση εξαγάγαμε ασφαλή συμπεράσματα "

κατάγω : επιτυγχάνω[σε λόγιες εκφράσεις]: " το κόμμα του κατήγαγε μεγάλη νίκη στις εκλογές "

συνάγω: συγκεντρώνω: "ο στρατηγός συνήγαγε το στράτευμα "

σύναξη: συγκέντρωση: " τις ημέρες εκείνες έκαναν σύναξη μυστική τα παιδιά "

κυνηγός : α) αυτός που βγαίνει με και χωρίς κυνηγετικούς σκύλους για να σκοτώσει η να συλλάβει πουλιά κι άλλα ζώα. β) αυτός που επιδιώκει κάτι με επιμονή : "την κυνήγησε πολύ αυτήν την υπόθεση γ) επιθετικός παίκτης στο ποδόσφαιρο

μυσταγωγός: α) αυτός που εισάγει κάποιον στα μυστήρια ,ο κατηχητής β) αυτός που αφιερώνει την ζωή του στην υπηρεσία μιας επιστήμης ή τέχνης, που πρωτοστατεί στη μετάδοση μιας υψηλής ιδέας ή ηθικής αρχής: "ο Αϊνστάιν υπήρξε ένας μυσταγωγός της επιστήμης των μαθηματικών"

λοχαγός : στρατιωτικό αξίωμα, ο διοικητής λόχου στρατιωτών

ξεναγός : αυτός που οδηγεί τους ξένους, κάνει το επάγγελμα του ξεναγού

οδηγός : α) αυτός που πορεύεται δείχνοντας την πορεία στους άλλους που ακολουθούν : "είχε τους γονείς του οδηγούς στην προσπάθεια του να ξεφύγει από τα ναρκωτικά " β) αυτός που οδηγεί μηχανοκίνητο όχημα:" κάθετα στη θέση του οδηγού "

παιδαγωγός : α) ο δάσκαλος β) αυτός που ασκεί καθοδηγητικές επιδράσεις τους άλλους : " ο δάσκαλος πρέπει ταυτόχρονα να είναι και καλός παιδαγωγός"

υδραγωγός: αυτός που μεταφέρει νερό

υδραγωγείο: δεξαμενή ύδρευσης πόλης ή χωριού

Νέα Ελληνικά Απλά

αγωγιμότητα: ιδιότητα μετάδοσης ενέργειας μέσα από ένα μέσο : "το νερό έχει καλή αγωγιμότητα απέναντι στον ηλεκτρισμό "

αγωγιάτης : αυτός που έχει ως επάγγελμα τη μεταφορά ανθρώπων η πραγμάτων με υποζύγιο η τροχοφόρο όχημα : "τα παλιά χρόνια οι αγωγιάτες μετέφεραν με τα κάρα εμπορεύματα από το λιμάνι"

αγώι : η αμοιβή για την μεταφορά αυτή : "το αγώι κάνει τον αγωγιάτη"

Σύνθετα

συναξάρι : σύντομη διήγηση για το βίο και το μαρτύριο διαφόρων Αγίων

φορτηγό: τροχοφόρο όχημα μεγάλης μεταφορικής ικανότητας προορισμένο για την μεταφορά βαρέων φορτίων

επιβατηγός : αυτός που μεταφέρει επιβάτες " επιβατηγό πλοίο "

πλοηγός: α) ο πλοίαρχος β) αυτόματος πιλότος

οχηματαγωγό : πλοίο που μεταφέρει οχήματα

νηπιαγωγός: ειδικός παιδαγωγός που ασχολείται με την αγωγή παιδιών προσχολικής ηλικίας